

ÇOCUKLARDA FİZİK MUAYENE

Refiye ZAFER DİNÇKOL¹

Giriş

Fizik muayene, tüm tıbbi değerlendirmelerin temel araçlarından biridir (1). Muayenenin rahat yapılabilmesi için çocuğun yaşına ve kişiliğine uygun bir yaklaşım, çocukların rahatlamasını ve iş birliği yapmalarını sağlar (2). Muayene sırasında, bebekler için sevdiği oyuncaklarının yanında olması, oyun ve okul öncesi dönemdeki çocuklar için ebeveynlerinin yanında olması, kullanılacak malzemelere bakmalarına ve dokunmalarına izin verilmesi, okul çocukları ve adolesanlara Yapılacak işlemlerin anlayabilecekleri şekilde açıklanması rahatlamalarını ve daha rahat muayene olmalarını sağlar (2,3,4).

Çocuğun fiziksel değerlendirilmesinde büyüme ölçütleri olan boy, kilo, baş, göğüs ve karın çevresi fizyolojik ölçümler olan vücut ısı (ateş), kalp atım hızı, kan basıncı, solunum ve sistemlerin genel değerlendirilmesini kapsar.

Büyüme Ölçütleri

Boy

Boy ölçümü standardize ölçüm araçları ile yapılmalıdır. 0-2 yaş arasında ki bebeklerde boy ölçümü sırtüstü yatar pozisyonda (supine) yapılır. Bebeklerin bacakları fleksiyon pozisyonunda olduğu için ölçüm esnasında dizlerinden bastırılarak ayaklar düz konuma getirilir, baş, boyun, gövde ve bacakların aynı eksen üzerinde olmasına özen gösterilir. Ölçüm düz ve sert bir zeminde yapılmalıdır (Şekil-1). İki yaşından sonra ayakta rahat ve dik durabilen tüm çocuklarda ayakta boy ölçümü yapılır. Çocuğun boyu, en dik durabileceği pozisyonda ayakları çıplak

¹ Dr., Trakya Üniversitesi Sağlık Araştırma ve Uygulama Merkezi, refiyezafer@gmail.com, ORCID iD: 0000-0002-6868-8142

KAYNAKÇA

- Özmert EN. Gelişmenin izlenmesi ve değerlendirilmesi. Yurdakök M (ed.) *Pediyatri* içinde 1.cilt. Ankara: Güneş Tıp Kitabevi; 2017. p. 127-131.
- Cimete G, Kuşuoğlu S, Dede Çınar N. Çocuk, hastalık ve hastane ortamı, Conk Z, Başbakkal Z, Bal Yılmaz H (ed.) *Pediyatri Hemşireliği* içinde. Ankara: Akademisyen Kitabevi; 2018.p. 101-141.
- Zeno R, Kosla J, Melnyk BM. Evidence-based assessment of children and adolescents. In: Gawlik KS, Melnyk BM, Teall AM (eds). *Evidence-based physical examination: best practise for health and well-being assessment*. NewYork: Springer publishing company; 2021.p. 55-80.
- Neyzi O, Ertuğrul T, Özmen M. Öykü ve Fizik muayene, Neyzi O, Ertuğrul T (ed) *Pediyatri* içinde (cit1). 4. Baskı. İstanbul: Nobel tıp kitabevleri, 2010. p.3-25.
- İnce OT, Kondolot M, Yalçın SS. Büyümenin izlenmesi ve büyüme duraklaması. *Türkiye Çocuk Hastalıkları Dergisi*. 2011;5(3): 181-192.
- Bundak R, Neyzi O. Büyüme -gelişme bozuklukları, büyüme Neyzi O, Ertuğrul T (ed) *Pediyatri* içinde. 4. Baskı. İstanbul: Nobel tıp kitabevleri, 2010. p.89-137.
- Foot JM. Communication and Physical Assessment of the Child and Family In. HockenberryM, Wilson D, Rodgers CC. (Eds.) *Wong's essentials of pediatric nursing*. 10th edition, Mosby, 2016. 194-264.
- Köse S. Çocukların fiziksel gelişimi ve takibi. Elitez DY (ed). *Çocuk sağlığı ve hastalıkları ilk yardım* içinde. Ankara: Eğiten matbaacılık, 2019.p. 129-150.
- Arikan D, Çelebioğlu A, Güdücü FT. Çocukluk döneminde büyüme ve gelişme, Conk Z, Başbakkal Z, Bal Yılmaz H (ed.) *Pediyatri Hemşireliği* içinde. Ankara: Akademisyen Kitabevi; 2018.p.53-88.
- Bindler RC, Ball JW, London ML et. al. *Anne ve Çocuk Hemşireliği Klinik Uygulama Becerileri Kitabı* (Şahiner NC, Açıkgöz A, Bal MD (Çev. Ed.) Ankara: Nobel akademik yayıncılık; 2014.
- Karaca EÇ, Demir K. Çocukluk dönemlerinde büyüme gelişme. Aydın D, Aba YA (Eds), *Anne ve Çocuk Sağlığı* içinde. İstanbul: İstanbul Tıp Kitabevleri; 2019. p. 255-280.
- Köse S. Çocukluk dönemlerine göre büyüme ve gelişme. Köse S. (Ed). *Anne ve Çocuk Sağlığı* içinde. Ankara: Eğiten matbaacılık;2020.p.453-485.
- Mazicioğlu MM. Büyüme gelişme izleminde kullanılan antropometrik ölçüm yöntemleri: Büyüme takibinin metodolojisi. *Türkiye Aile Hekimliği Dergisi*. 201; 15(3), 101-108.
- Savaşer S, Yıldız S. *Hemşireler İçin Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Öğrenim Rehberi*. İstanbul: İstanbul Medikal Yayıncılık; 2009.
- Kılıç M, Polat S, Çimen S. Çocuklarda sıvı-elektrolit dengesi ve bozuklukları, Conk Z, Başbakkal Z, Bal Yılmaz H (ed.) *Pediyatri Hemşireliği* içinde. Ankara: Akademisyen Kitabevi; 2018.p. 161-217.
- Milli Eğitim Bakanlığı. *Hemşirelik yaşam (vital) bulguları* 2012. (17/07/2023 tarihinde https://hastane.ksu.edu.tr/depo/belgeler/Ya%C5%9Fam%20Bulgular%-C4%B1_1710261700095197.pdf adresinden ulaşılmıştır).
- Bindler RC, Ball JW. *Çocuk hemşireliği klinik uygulama becerileri kitabı*, (Şahiner NC, Açıkgöz A, Bal MD (Çev. Ed.) Ankara: Nobel akademik yayıncılık; 2014.
- Baker M, Moots H, Yarberry S. Et al Approach to the physical examination:generalsurvey and assessment of vital signs, In: Gawlik KS, Melnyk BM, Teall AM (eds). *Eviden-*

- ce-based physical examination: best practise for health and well-being assessment.* NewYork: Springer publishing company; 2021.p. 81-99.
19. Örmeci AR. Vital bulguların değerlendirilmesi-çocuk. Pirgon Ö (Ed.) *Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Fizik Muayene Kitabı* içinde. Isparta: SDÜ Kitabevi;2019.p. 21-41.
 20. Demirsoy S. Öykü-fizik muayene. Hasanoğlu E, Düşünsel R, Bideci A.(Ed). *Temel Pediatri* içinde. Ankara: Güneş Tıp Kitabevleri;2010.p.7-25.
 21. Doshi NR, Rodriguez ML. Amblyopia. *American Family Physician.* 2007;75(3):361-367.
 22. Evliyaoğlu N. Görmenin Değerlendirilmesi. Gökçay G. Beyazova U. (Ed.) *İlk Beş Yaşta Çocuk Sağlığı İzlemi* içinde. İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri; 2017. p.25-29.
 23. Oto S. Çocuklarda Göz muayenesi. Hasanoğlu E, Düşünsel R, Bideci A. (Ed). *Temel Pediatri* içinde. Ankara: Güneş Tıp Kitabevleri;2010.p.1477-1478.
 24. Yılmaz Ö, Yakıncı C, Karataş E. Malatya il merkezi okul çağı çocuklarda işitme taramaları. *Cocuk Sagligi ve Hastaliklari Dergisi.* 2018; 61:59-66.
 25. T.C. Sağlık Bakanlığı. *Yenidoğan işitme taraması programı genelgesi*(19/07/2023 tarihinde <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/mevzuat/genelgeler.html> adresinden ulaşılmıştır).
 26. T.C Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Çocuk ve Ergen Sağlığı Dairesi Başkanlığı. *Okul çağı Çocuklarda İşitme Taraması programı* (19/07/2023 tarihinde <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/tarama-programlari/okul-cagi-cocuklarda-isitme-taramasi-programi.html?highlight=WYJpXHUwMTVmaXRtZSjd> adresinden ulaşılmıştır).
 27. Çamurdan AD. İşitmenin Değerlendirilmesi. Gökçay G. Beyazova U. (Ed.) *İlk Beş Yaşta Çocuk Sağlığı İzlemi* içinde. İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri; 2017. p.29-38.
 28. Tanman B, Ertuğrul T, Sidal M, et al. Solunum Sistemi ve Hastalıkları, Neyzi O, Ertuğrul T (ed) *Pediyatri* içinde (cit2). 4. Baskı. İstanbul: Nobel tıp kitabevleri, 2010. p.1043-1047.
 29. Hiçdönmez T. Göker B.Pediyatrik Nöroşirürjide Nörolojik Muayene, Tanı Yöntemleri ve Erişkinlerden Farklılıkları. *Türk Nöroşir Derg.* 2023; 33(1):9-13.
 30. Anlar B. Sinir Sistemi ve Kas Hastalıkları, Nörolojik Muayene. Yurdakök M. (ed.) *Pediyatri* içinde 4.cilt. Ankara: Güneş Tıp Kitapevi; 2017. p. 4345-4349.
 31. Greenshields S. Neurological assessment in children and young people. *British Journal of Nursing.* 2019; 28(16): 1056-1059.
 32. Gökçay A. Çocuk Nörolojisinde Anamnez ve Muayene. Dervent A. Ayta S. Çokar Ö. Et al (Eds.) *Çocuk ve Ergende Nörolojik Hastalıklara Yaklaşım Rehber Kitabı* içinde. Türk Nöroloji Derneği. 2015. p.1-7.
 33. Fidancı H. Özge A. Derin Tendon Refleksleri. Erdoğan FF, Demir S. Poyraz T. (Eds.) *Süt Çocuğu ve Çocuklarda Nörolojik Değerlendirme* içinde. İstanbul; 2018.p. 55-63.
 34. Medikal tartı (19.07.2023 <https://m.n11.com/urun/omron-hn300t2-intelli-it-gri-bilgisayar-baglantili-tarti-28516757> adresinden ulaşılmıştır)